

Пам'яті Олександра Сергійовича Мильникова (24 серпня 1929 - 3 лютого 2003 рр.)

(Ред.)

*Схід-Захід: Історико-культурологічний збірник.
Випуск 6. – Харків; Київ: Критика, 2004. – С. 251-253.*

При використанні матеріалів статті обов'язковим є посилання на її автора з повним бібліографічним описом видання, у якому опубліковано статтю. Дана електронна копія статті може бути скопійована, роздрукована і передана будь-якій особі без обмежень права користування за обов'язкової наявності першої (даної) сторінки з повним бібліографічним описом статті. При повторному розміщенні статті у мережі Інтернет обов'язковим є посилання на сайт Східного інституту українознавства імені Ковальських.

Адреса редакції:

Східний інститут українознавства імені Ковальських («Схід/Захід»), ауд. 4-87,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
пл. Свободи, 6,
Харків, 61077,
Україна.

E-mail: siu.kharkiv@gmail.com

Тел.: +38 057 705 26 30;
+38 096 1555 136

Веб-сайт: <http://keui.univer.kharkov.ua>

© Східний інститут українознавства імені Ковальських
© Автор статті
© Оригінал-макет та художнє оформлення – зазначене у бібліографічному описі видавництво
© Ідея та створення електронного архіву часопису – А. М. Домановський

Ad memoriam

ПАМ'ЯТІ
ОЛЕКСАНДРА СЕРГІЙОВИЧА МИЛЬНИКОВА
(24 серпня 1929 — 3 лютого 2003 рр.)

Сумна звістка дійшла до нас з Санкт-Петербургу. Пішов з життя відомий російський вчений-славист, член редакційної ради нашого збірника, Олександр Сергійович Мильников. Для тих українських учених, які мали честь бути особисто знайомими з О.М., він був живим утіленням кращих традицій російської академічної ліберальної культури, особливо її петербурзького, найбільш привабливого варіанту.

Як інтелектуал, О.М. формувався в атмосфері політичної та культурної «відлиги» в Східній та Центрально-Східній Європі середини 50 — 60-х років. Мабуть, не випадково він входив до неї як фахівець з чеської історії доби національного Відродження, переважно XVIII — середини XIX ст. Про культурні передумови цього процесу О.М. робив доповідь на VI Міжнародному з'їзді славистів у Празі в 1968 р...

О.М. не був ні політичним дисидентом, ні партійним ортодоксом. Проте його інтелектуальна відкритість, широкі закордонні знайомства та зв'язки, тематика творчості, демократична невимушеність у спілкуванні й навіть те, що він представляв лєнінградське, а не столичне наукове середовище — все це робило його представником іншої, ніж офіційна, академічної культури, позбавленої ідеологічної зашореності та закритості. Можна бути впевненим: якщо О.М. наводив якусь цитату з Леніна — він брав її не з других рук...

Характерною рисою життя та творчості О.М. завжди була широта кругозору та інтелектуальних інтересів. Ще під час навчання на юридичному факультеті Ленінградського державного університету він відвідував лекції з історії та літератури. Почавши шлях до науки з історико-юридичної проблематики, О.М. згодом перейшов до історії Чехії, чесько-російських культурних взаємин, звертаючись також до російської, білоруської, польської, німецької, болгарської тематики.

Список його наукових публікацій, що складається майже з півтисячі назв різноманітних жанрів, наводить на думку, що О.М. зумів немало почерпнути з властивого інтелектуала його улюбленої епо-

хи дивовижного універсализму. Його весь час вабили нові творчі горизонти, проблеми з різних галузей знань, у тому числі з історії славистики, джерелознавства, книгознавства, бібліотекознавства та архівистики, культурології, етнографії, фольклористики, семіотики, історичної компаративістики, міждисциплінарних підходів до історії тощо. Розвиток наукових інтересів О.М. до певної міри відображав прогресивні зміни в академічній радянській гуманітаристиці.

О.М. жив повнокровним духовним життям, займаючись своєю справою з величезним задоволенням та енергією, захоплюючи обширною ерудицією та іронічною дотепністю будь-яку аудиторію чи співбесідника. Він постійно відгукувався рецензіями на нові публікації й одночасно мав щастя бачити численні відгуки радянських і закордонних колег на власні праці.

О.М. був одним з тих небагатьох радянських учених, які володіли не лише майстерністю дослідника, а й пером письменника та популяризатора науки. Уособленням такого, доволі рідкісного типу радянського історика для покоління 70-початку 80-х років найчастіше виступав Натан Ейдельман...

При цьому О.М. належав до категорії людей, соціально небайдужих, ентузіастів і громадських діячів, без яких неможливо уявити собі громадянське суспільство в будь-якій країні світу.

О.М. став одним з тих нечисленних російських інтелектуалів, які зуміли витримати важку та болючу для них перевірку «українським питанням». За словами Ярослава Ісаєвича, О. М. виявився чи не єдиним російським ученим-істориком, який привітав українських колег з проголошенням української незалежності. Можливо, до цього він виявився краще підготовленим, ніж більшість його соратників по ремеслу.

Хоча в творчому доробку О. М. україністика не часто з'являлась у вигляді самостійного об'єкту дослідження, вона знаходила собі місце в статтях, присвячених Острозькій Біблії, Феофану Прокоповичу, М.Балуг'янському, І.І.Срезневському, а також, безумовно, чи не в найбільшому науковому досягненні О.М. — його блискучій діалогії «Картина славянського мира: взгляд из Восточной Европы» (1996 — 1999 рр.).

Поза тим, наукова тематика, якою займався О.М. — національне відродження, формування національної свідомості, історичної пам'яті, міжетнічні взаємини — мала безпосереднє відношення до того, що завжди хвилювало українських інтелектуалів. З цієї точки зору серія «Центральна та Південно-Східна Європа в епоху переходу від фео-

далізму до капіталізму», започаткована Інститутом слов'янознавства та балканістики АН СРСР і тісно пов'язана з ім'ям О.М., для деяких з них свого часу стала справжнім одкровенням...

Участь О.М. у редакційній раді історико-культурологічного збірника «Схід-Захід» ніколи не була суто формальною. Учений, попри свій незаперечний науковий авторитет, навряд чи коли-небудь погодився б на роль «весільного генерала». Він допомагав становленню нового українського видання не лише своїми порадами, а й власними працями. Планувалося, що його учні також візьмуть активну участь у підготовці до випуску нових номерів щорічника. Можливо, комусь із них ці рядки потраплять на очі...

Сьогодні ми сумуємо разом з тими, хто знав і любив О.М. Світла пам'ять про нього залишається з нами.

(Ред.)